

GALERIE OSCAR DE VOS
S I N T - M A R T E N S - L A T E M

Léon De Smet (Ghent 1881 - Deurle 1966)

Interieur van de kunstenaarswoning

Circa: Ca. 1940-45

Ca. 1940-45

Olieverf op doek

81 x 100 cm

Getekend rechtsonder: LEON DE SMET

Dit rijke en gelaagde interieurbeeld van Léon De Smet is meer dan een eenvoudige weergave van zijn woning in Deurle. Het is een visuele samenvatting van zijn leven, werk, vriendenkring en voorkeuren als kunstenaar.

De compositie opent zich als een reeks doorkijken: van de voorgrond naar de achterliggende kamers, in een bijna theatrale mise-en-scène van het dagelijkse leven. De verschillende kamers, verbonden door open deuren, creëren een gevoel van intimiteit, beslotenheid én perspectief.

Centraal op het voorplan staat het rode tripod-tafeltje met een vaas bloemen; een bloemstilleven binnen het schilderij zelf, geschilderd met eenzelfde aandacht voor licht en kleur als in zijn autonome stillevens. Rechts op het dressoir treffen we een rijke verzameling porselein, miniatuurschilderijen en schelpen. Deze motieven duiken regelmatig op in zijn werk waarmee hij huiselijkheid en verfijning tot onderwerp verhief.

Links aan de muur hangt een tekening van een zittend naakt, een werk van Léon De Smet zelf. Het verwijst naar zijn blijvende interesse voor het menselijk figuur en de academische traditie, waarin hij zijn carrière begon.

Boven het tafeltje prijkt een icoon van Christus aan het kruis, een religieus motief dat herinneringen oproept aan de sacrale kunst uit zijn jeugd en zijn kennismaking met de traditie van de eerste groep kunstenaars te Sint-Martens-Latem.

Op de achtergrond herkennen we de slaapkamer met groene meubels, door de kunstenaar zelf beschilderd. Léon De Smet maakte er een gewoonte van om zijn eigen interieur kleur te geven met beschilderde meubelstukken, waarmee hij de grenzen tussen kunst en dagelijks leven op creatieve wijze opheft.

De kleuren zijn warm en zacht modulair opgebouwd: diepe, verzadigde roden, groene en rode accenten in de meubels, warme houttinten en het breekbare wit van de muren. Alles opgebouwd in korte, levendige toetsen die verwijzen naar zijn luministisch-impressionistische stijl, maar ook getuigen van een zekere intieme rust.

Het schilderij boven de commode

Een bijzonder element in deze compositie is het stilleven boven de commode, het werk van zijn broer Gustave De Smet (Stilleven met bloemen en fruit, 1915). In dit krachtige, expressionistisch geladen werk bracht Léon zelf enkele bloemen aan, waardoor dit schilderij een unieke broederlijke samenwerking werd; een zeldzaam samengaan van hun verschillende stijlen en gevoeligheden. Dit schilderij figureerde ook prominent op interieurgezichten van Léon zelf.

De kunstenaarswoning als spiegel van Léon De Smet

Léon De Smet kocht het huis in Deurle in de jaren 1920 na zijn terugkeer uit Engeland. In een interview uit 1961 spreekt hij openhartig over zijn liefde voor dit huis: "buiten de wereld en dus gezellig" en hoe hij zich er 's winters terugtrok in zijn atelier. Zijn woning, verscholen in het groen, werd niet enkel zijn toevluchtsoord, maar ook een canvas waarop hij zijn leven, herinneringen en kunst verzamelend samenbracht.

Londen en de internationale carrière

Tijdens de Eerste Wereldoorlog verbleef Léon in Londen, waar hij niet alleen naam maakte als portretschilder, maar ook als vertrouweling van belangrijke schrijvers als John Galsworthy, George Bernard Shaw en Joseph Conrad. Hoewel hij naar eigen zeggen in stijl niet fundamenteel veranderde, bracht deze periode hem een steviger kleurgebruik, krachtigere toets en internationale erkenning.

Zijn werk werd er gewaardeerd om zijn verfijning en intimiteit. Zo werd hij geprezen om zijn portret van Shaw, dat door critici als het beste ooit van de schrijver werd beschouwd. Toch keerde De Smet uiteindelijk terug naar zijn Leiestreek: "ik weet nog altijd niet waarom" waar hij zijn plaats in de Latemse traditie en zijn diepe band met het landschap hervond.

Kunstenarschap als levenshouding

De Smet was een onafhankelijk schilder, wars van stromingen of -ismen. Zijn werk laveerde tussen luminisme, impressionisme en een korte flirt met expressionisme. Maar bovenal bleef hij trouw aan zichzelf, gedreven door een “blijvende vaste hand” en een ontembare levenslust.

De anekdotes uit zijn leven – de practical jokes met zijn broer Gustaaf en goede vriend Frits Van den Berghe, zijn ontmoetingen met Jean Cocteau en Gérard Philippe, zijn portretten van zijn geliefden – ademen dezelfde lichtheid en levensvreugde als dit interieurbeeld.

Dit schilderij is niet zomaar een interieur. Het is een schilderkunstige autobiografie waarin Léon De Smet zijn liefde voor het dagelijkse leven, zijn vriendschappen, zijn familiebanden en zijn kunstsmaak met elkaar verweeft. Een stilleven, een portret, een hommage aan zijn broer, een inkijk in zijn atelier, zijn huis en zijn leven, allemaal in één beeld gevangen. Het werk is daarmee een krachtig getuigenis van De Smets onafhankelijke kunstenaarschap: “Schilderen is uitdrukken wat ge voelt, en het doen zoals ge het wenst te doen — spontaan, enthousiast en met passie.”

tentoonstellingen

1993, Deurle, Museum Leon De Smet, Leon De Smet. Eén van Latem, 10.7-12.9.1993.

literatuur

Boyens, P. & H. Bosschaert, Léon De Smet (Tielt-SML: Lannoo-Art Book Company, 1994).

De Smet, J., Sint-Martens-Latem en de kunst aan de Leie van 1870-1970 (Tielt: Lannoo, 2000).

D'Haese, J., Retrospectieve Leon De Smet 1881-1966 (Deurle: Museum Leon De Smet/ Museum Dhondt-Dhaenens), no. 23 (vgl.).

Van den Abeele, R. & R. De Booser, Leon De Smet 1881-1981 (Sint-Martens-Latem/Deurle: Artiëstenzolder van het gemeentehuis/Museum Leon De Smet, 1981).

Artist description:

Als zoon van een fotograaf, toneelschrijver en sierschilder werd Leon De Smet in 1881 geboren. Vanaf 1893 vatte Leon een briljante studie aan de plaatselijke Academie voor Schone Kunsten aan. Vanaf 1902 deelde hij met o.m. Robert Aereus, Frits van den Berghe en Albert Servaes een atelier aan de Gentse Rasphuisstraat. Een jaar eerder was hij gedebuteerd op de Antwerpse salon; zijn carrière lang zou hij aan deze driejaarlijkse tentoonstellingen deelnemen, afwisselend ingericht te Antwerpen, Brussel en Gent. Ook in de plaatselijke Cercle Artistique et Littéraire betoonde hij zich bijzonder actief. Reeds in april 1904 verzorgde hij er samen met Maurice Sys een dubbeltentoonstelling; zes jaar later hield de luminist Edmond Verstraeten er hem gezelschap. Kort na zijn huwelijk in 1905 trok hij met zijn vriend Modest Huys naar Frankrijk.

Hoewel hij de streek via zijn broer reeds eerder kende, trok hij pas in 1906 eerst naar Deurle, naderhand naar Sint-Martens-Latem, waar hij tot november 1913 verbleef. In Latem vond hij naast zijn broer Gustave, ook de andere leden van de tweede groep terug: Maurice Sys, Constant Permeke en Frits Van den Berghe. Vooral de band met Sys dient te worden onderstreept, daar Sys zoals Leon De Smet zijn leven lang het impressionisme zou blijven verdedigen. Anderzijds stond de kunstenaar ook op goede voet met de criticus en latere galeriehouders Paul-Gustave van Hecke, van wie hij in 1911 een portret tekende in houtskool. Nog in 1911 nam hij samen met Gustave De Smet, Permeke en Gustave van de Woestyne aan de tentoonstelling van Kunst van Heden deel. Met Sys nam hij in 1913 ook deel aan de affichewedstrijd voor het plakkaat van de Gentse Wereldtentoonstelling; de kunstenaar behaalde prompt de eerste prijs.

Bij het begin van de Eerste Wereldoorlog vluchtte De Smet naar Groot-Brittannië. In eerste instantie verbleef hij in Devonshire. Reeds in 1915 vinden we hem in Londen, waar hij al snel invloedrijke culturele figuren onder zijn vrienden kon rekenen, zoals de schrijvers Joseph Conrad, John Galsworthy, Bernard Shaw; ook met Frank Brangwyn stond hij op goed voet, een kunstenaar die voor tal van Belgische ballingen (waaronder Edgar Gevaert) een grote hulp betekende. De Smet betrok aan St John's Wood een ruim atelier, in het midden van het kunstenaarskwartier. Daarnaast ontmoette hij in de bij kunstenaars populaire cafés avant-gardisten zoals Jacob Epstein en Ossip Zadkine. Stilaan ontpopte hij zich tot een graag gezien societyfiguur. Zoals Hippolyte Daeye en Van de Woestyne kon ook De Smet rekenen op de steun van het echtpaar De Graaff-Bachiene, die zich in Londen het lot van de Belgische kunstenaars in ballingschap aantrok. In januari 1917 volgde een eerste Londense triomf met een opgemerkte individuele tentoonstelling in de Leicester Gallery.

Aan het onbezorgde Londense bestaan kwam een eind toen hij eind 1917 alsnog onder de wapens werd geroepen. Maar de voortreffelijke portretschilder wist het lot naar zijn hand te zetten, en schilderde vooral de portretten van zijn superieuren. Zijn verblijf in Normandië, als hulpje bij de medische dienst. Na de Wapenstilstand trok hij opnieuw naar Londen en vervoegde zijn familie in South Kensington; De Smet zou het huis tot 1925 als zijn Londense pied-à-terre behouden.

Het Belgische publiek kon pas in april 1920 uitgebreid kennis maken met De Smets oorlogswerk. Zijn tentoonstelling in de gerenommeerde Brusselse Galerie Georges Giroux, kende grote weerklank. Op het einde van het jaar trok hij naar Parijs, waar hij tot het voorjaar van 1921 verbleef.

Ondertussen was in het Brusselse de Sélection-beweging tot stand gekomen. Vreemd genoeg stond de uitgesproken modernistische beweging, die zich diametraal tegenover de impressionistische virtuositeit van Leon De Smet bevond, een samenwerking niet in de weg. Vanzelfsprekend maakten de vriendschappelijke banden tussen De Ridder en Van Hecke enerzijds en De Smet anderzijds, deze vertrouwensband mogelijk. In 1921 was hij zelfs in de galerie te gast.

Voorlopig behield Londen de grootste aantrekkingskracht op de kunstenaar. Meer dan op het Europese vasteland kon hij het Londense publiek van zijn werk overtuigen. Vooraanstaande kranten als The Observer, The Globe en The Daily Mirror bespraken deze tentoonstelling vol lof. Een jaar later kende zijn individuele tentoonstelling bij de Leicester Galleries eenzelfde succes.

Dit succes ten spijt richtte De Smet zich vanaf 1925 volledig op België. In de loop van 1926 huurde hij een atelier in hetzelfde gebouw als de Galerie Le Centaure, die het volgende jaar een tentoonstelling aan zijn werk wijdde. Maar deze Brusselse jaren brachten weinig soelaas. Pas wanneer hij zich in 1930 opnieuw in Deurle vestigde, hervond zijn schilderkunstig talent zijn weg. Aan de Pontstraat bewoonde hij het tuinhuis van Hotel Saint-Christophe.

Vanaf 1932 betoonde de kunstenaar zich actief in de groep 'Vlaanderen', die de Belgische contemporaine kunst in volle crisistijd trachtte te ondersteunen. In de vereniging, waarvan ook Gustave De Smet lid was, vond hij verder oude vrienden terug, zoals Jozef Cantré, Valerius De Saedeleer, Jules De Sutter, Hubert Malfait, Constant Permeke, Frits van den Berghe en Gustave van de Woestyne terug. Het initiatief stierf echter een stille dood.

Vooraf op de Gentse kunstscène bleef zijn werk alom tegenwoordig. Samen met Albert Claeys organiseerde hij in april 1933 een tentoonstelling in de Cercle Artistique et Littéraire. Ook de volgende jaren bleef hij in de kring actief. Ook in de Gentse Zaal Ars en vanaf 1939 vooral bij Galerie Vyncke-van Eyck, een afsplitsing van Zaal Ars, bleef de kunstenaar in beeld.

Rond deze tijd werkte De Smet ook aan een reeks portretten van tenoren uit het openbare leven. Het Portret van Koningin Astrid (1935) lag aan de basis van talrijke officiële opdrachten.

De oorlogsjaren remden de kunstenaar nauwelijks. De Brusselse Galeries de l'Art Belge organiseerde tot tweemaal toe een individuele tentoonstelling. Op het Gentse niveau bleef Vynck-van Eyck zijn Deurlese goudhaantje exposeren. En ook na de oorlog volgde de ene belangwekkende individuele tentoonstelling de andere op. Het Gentse Museum voor Schone Kunsten organiseerde in 1953 een fel

opgemerkte persoonlijke tentoonstelling; Paul-Gustave Van Hecke opende de tentoonstelling.

De Smet stierf op 9 september 1966, in de loop van een tentoonstelling in het Museum van Deinze en de Leiestreek, het laatste grote eerbetoon dat hem bij leven werd gegund.